

General Varela zavzel letališče Getafe

Leto velikih priprav bo po mnenju predsednika Turčije Kemala Atatürka bodo čez leto, ker se tekma v oboroževanju še stopnjevala.

Delo najstarejšega satirika

Bernh. Shawa

Jutri premiera v kino Union

JENNY JUGO in GUST. GRÜNDGENS

Pygmalion

Uspeh obligacijskega posojila

Ljubljana, 3. novembra. Akcija mestne občine za obnovo mobilnosti Mestne hranilnice s pomočjo 6% obligacijskega posojila je našla ugoden odmev med varčevalci in med vlagatelji Mestne hranilnice ljubljanske. Se preden je potekel rok vpisovanja, je bila razpisana vsota 20 milijonov podpisana in to ne samo s knjižnicami, ampak tudi v gotovini. To dokazuje, da je novo posojilo našlo ugodna tla tudi med kapitalisti, ki razpolagajo z gotovino in je to dokaz, da so prednosti tega posojila dovolj privlačne tudi za naložbo kapitala.

Rokovnjaško gnezdo v mariborski okolici

Maribor, 3. novembra. Letošnjo pomlad in poletje je zadajala mariborski policiji in okoliškimi orožnikom hude skrbi drzna rokovnjaška tolpa, ki jo je vodil ubegli kaznjencec Alojz Babič, 31 letni črkošnikar iz Pobrežja pri Mariboru. Tolpa je izvršila večje število drznih vpletov in tatvin, pa ji kljub vsemu zasledovanju dolgo niso mogli priti do živega. Končno se je posrečilo tezenskim orožnikom, da so razkrinkali pravcato rokovnjaško gnezdo, ki si ga je Babič ustvaril v neposredni bližini Maribora in odkoder je delal rokovnjaške pohode v mesto, včasih sam, včasih pa v družbi svojih soobtožencev, 31 letnega krojaškega pomočnika Josipa Ribiča in 56 letnega delavca Ludovika Ribiča. Najdrznejši in najbolj nevaren od teh je bil Alojz Babič. Že večkrat je bil predkaznovan ter je pred nekaj leti bil obsojen na Hrvatskem na več let jece bil zaprt v kaznilnici Lepoglavi. Od tam pa je po begnil, se zatekel v Zagreb, kjer je ukradel 13.000 dinarjev vredno motorno kolo in še navadno dvo-

Med ameriškimi rojaki

Zrtev napadalec. Nedavno so neznani roparji v Clevelandu ustavili našega rojaka Antona Barona in mu pobrali denar, katerega je imel pri sebi. Ker se jim je pa zdelo, da je imel pre malo denarja, so ga še pretepli in sicer tako, da je moral iskati pomoči v bolnišnici. — Oropan je bil tudi rojak Robert Novak, kateremu so uzmotviči pobrali denar in uro.

Smrt kosi. V Forest City, Pa., je umrl Franc Kozlevčar, v starosti 42 let. Doma je bil iz Stranj pri Litiji na Dolenjskem. Tukaj zapuša ženo in tri nedoraste otroke, v starem kraju pa očeta in dve sestri. — V Ridgewood, N. Y., je umrl Valentin Vavpotič, v starosti 67 let. Doma je bil iz Domžal in je bival v Ameriki okoli 40 let. Zapuša dva sina. Ves čas svojega bivanja tukaj je bil zaposlen v slaničarski obrti. — V Milwaukee, Wis., je umrl Jožef Verbič, v starosti 19 let. Po leg staršev zapuša še štiri brate in pet sestr. — V Clevelandu, Ohio, je umrla Jožeta Turkovič rojena Sgomba, v starosti 56 let. Rojena je bila v Sapjanah, občina Jelšane v Istri, kjer zapuša še brata in dve sestri. Tukaj pa zapuša moža in sedem otrok.

Najboljši risar. Pittsburgh, Pa. Kot najboljši risar srednje šole je bil pred kratkim spoznan 13 letni slovenski učenec Jožef Zupančič. Kot priznanje za to je dobil nagrado v obliki brezplačne šolnine v Carnegievem inštitutu.

Uspeh razstave. La Salle, Ill. Poročano je že bilo, da je imel pred kratkim rojak-umetnik Perušek razstavo svojih slik v tukajšnjem mestu.

Velike tatvine po ljubljanskih trgovinah pred sodiščem

Ljubljana, 3. novembra. Velika razpravna dvorana št. 79 se je danes dopoldne spremenila v pravi kazenski parlament. Pred malim kazenskim senatom, ki mu predseduje s. o. s. g. Ivan Brelih, a fungirata kot sodnika gg. Al. Kobal in Fran Gorečan, se je ob 8.30 pričela glavna razprava o velikih tatvinah v dveh ljubljanskih trgovinah, tako v trgovini z železnino Zalta & Comp. in v trgovini Ivana Pezdirja v Gradišču. Iz prve trgovine so tatovi odnašali razne železne izdelke, zlasti pribor v taki množini, da bi lahko človek na deželi odprl pravo trgovino z železnino. Za koliko je omenjena trdka oškodovana, se ne more točno označiti, škoda pa gre v lepe tisočake. V drugi trgovini so tatovi grabili razno spekerijsko blago, tako 1601 bencina, 150 kg masti, 70 kg sladkorja, mnogo kave in drugih stvari. Skupna škoda pri tej trdki znaša okoli 5800 Din. Kader glavnih obtožencev tvorijo trgovski vajenci, ki so pod pritiskom treh starejših, že znanih kriminalnih tipov, začeli pri omenjenih trdkih jemati razno blago. Na zatožni klopi sedi danes 14 obtožencev, skupno pa je obtoženih 17 oseb različne starosti in različnih poklicev. Prvih 7 obtožencev je obtoženih zločina tatvine, ostalih 10 pa prestopka prikrivanja, odnosno nakupa ukradenega blaga. Že začetek razprave, ki je bila zaradi 4 mladoletnikov proglašena za tajno, je pokazal žalostno sliko današnjih moralno in gospodarsko razdrapanih prilik.

Žalostna slika

Že dolgoletna preiskava je pokazala žalostno sliko današnjih gospodarskih in socialnih prilik. Res je, da skoraj gospodar ne more več zaupati svojememu nameščencu, na drugi strani pa je tudi dejstvo, da mnogi gospodarji prav mizerno plačujejo svoje nameščence za njih naporno delo.

Državni tožilec dr. Julij Fellahar pravi, da je na svetu vedno manj poštenih uslužbencev, ne navaja pa v podrobnostih globljih vzrokov. Kot žrtvi takih nepoštenih uslužbencev navaja državni tožilec omenjeni trdki. Trgovski pomočniki so zlorabljali gospodarjevo zaupanje. Skrivaj so njima kradli razno blago in ga potem okrog prodajali za sramotno nizko ceno. Trgovski vajenci, sprva pridni, delavni in pošteti, pa niso kradli iz lastne iniciative, marveč po načrtih in navodilih dveh starejših tipov, nekega Joška P. in Janka O., kakor tudi nekega Hugona P. Ti so imeli silen vpliv na ostale 4 obtožence, mladoletnike, ki so kradli iz obeh trgovin najrazličnejše blago. Zapeljani so bili poštenji vajenci in vsakakor zaslužijo prvi trije obtoženci prav hudo kazni, kajti bili so tako predrzni, da so vajencem celo grozili, da jih ovadijo gospodarju in policiji, če ne bodo več prinašali zahtevanega blaga iz trgovin. Kako so bili prvi

Kriminalna pot lažnega novinarja

Ljubljana, 3. novembra. Tekom zadnjega leta smo že tolikokrat slišali in čitali o raznih prevarah, do katerih pride na ta način, da se tujec predstavi za časnikarja, za urednika tega ali onega lista, za odposlanca policije ter na ta način izvalja in izsiljuje od ljudi denar, češ, dajte mi toliko in toliko, naročite moj list itd. pa ne bom objavil vaše afera. Slična je bila zadeva z znano zagrebško »Senzacijom«, katere akterji so pač menda na najbolj prebrisan način znali izvaljati iz ljudi denar.

Primer neverjetne drznosti in prevejanosti je pokazal neki Mirko Weiss, zo katerim so izdale tiralice vse večje policije v državi, med njimi tudi ljubljanska. Dasi je Mirko Weiss star šele 25 let, ima za seboj že zelo pisano zgodovino. Rojen je v Osijeku, a nima nikjer kakega stalnega bivališča.

Ormoški zdravnik ogoljufan za 9.000 Din

Lepega dne se je javil pri zdravniku dr. Otmarju Majeriču, ki ima znano zdravilišče v Ormožu, dobro oblečen gospod. Predstavi se za novinarnja Lukiča. Dr. Majerič je prejel, kako bi bilo sijajno, če bi dobili njegovi pacienti, ki živijo gotovo število dni v Ormožu, prav co do brezplačnega povratka na svoje domovale. Dejal je, da bi on to brez nadaljnjega dosege, ker ima v Bel gradu dobre zveze. Treba pa bo pri tem računati na gotove izdatke kar je dr. Majerič seveda takoj uvidel. Na ta način se je »novnarju Lukiču« posrečilo izvaliti od dr. Majeriča 9302 Din. O »novnarju Lukiču« je kmalu nato izginila vsaka sled.

Odličan gost v ljubljanskem »Metropolu«

23. junija t. l. se je prijavil v ljubljanskem hotelu »Metropol« dokaj elegantno oblečen gospod, ki je takoj dejal, da hoče ostati v Ljubljani dalje časa. Najel je sobo ter v hotelu ostal tudi na hrani. Vse do 16. julija ni ničesar plačal, tega dne pa je kratkoma izginil, ne da bi se vratarju ali komurkoli javil. Stvar je prišla seveda na policijo, ki pa tedaj ni mogla še ničesar ukreniti.

Aretacija

Od teh in še mnogo drugih sličnih prevarah so se stekale prijave na raznih policijah v državi. Kmalu so oblasti ugotovile, da so prevare izvršene povsod na podoben način. Pri nekaterih prijavah so bile priložene tudi fotografije. Tudi sicer se je opis zlikovca vedno strinjati. Na ta način so policijske oblasti kmalu ugotovile, da mora biti goljub samo znani Mirko Weiss. Za njim so bile izdane tiralice in končno je padel Weiss v roke pravici. 24. oktobra ga je spoznala ena izmed njegovih žrtev, ko je stopil iz neke zagrebške trgovine. Kmalu nato se je seveda znašel v rokah stražnika, ki ga je odvedel na policijo. Ker segajo njegova dela tudi na področje ljubljanske oblasti, bo podjetni Weiss sedel tudi na zatožni klopi v Ljubljani.

Ves primer z Weissom pa nam zopet dokazuje, kako so ljudje lahko verni. Dasi ponovno opozarjajo listi, da ima vsak novinar legitimacijo Novinarskega združenja, vezano v črno usnje, se ljudje na to ne ozirajo in nasledajo vsakemu pritepenču, ki reče da je novinar.

Veličastno, globoko pretresujoče filmsko vedelo — Največja umetnina letošnje sezone!

Willy Birgel, Lil Dagover, Marija pl. Tasnady

Poslednji akord

Pride v kino Maticol

Beethovnova IX simfonija, Händlov oratorij „Juda Makabejec“, Čajkovskega „Nusknacker“ sulta

Vernih duš dan

Ljubljana, 3. novembra. Tudi Vernih duš dan je potekel v Ljubljani izredno dostojno in v spominu na mrtve. Avtobus za avtobusom je vozil proti pokopališču in vedno nove množice so prihajale na božjo njivo. Ker je naval v primeri z nedeljo večerj vendarle malo popustil, so bili obiskovalci večerj dokaj bolj zbrani in nemoteni.

Še vedno so prinašali na pokopališče rože in vence ter so z njimi okrasili grobove pokojnikov. Večraj so prihajali obiskovalci na pokopališče tudi iz oddaljenih krajev, kar se je videlo tudi po nekaterih rožah, ker pri nas takih nimamo niti niso bile v Ljubljani naročene. Zlasti nekaj vojaških grobov so obiskali svojci iz oddaljenih krajev. Kakor v nedeljo, je tudi snoti pokrilo pokopališče pravcato morje lučk.

Predpoldne so bile večerj ves dan tudi ljubljanske cerkve. Verniki so neprestano prihajali, pomolili za verne duše ter zopet odhajali, da so dali prostora novodošlim množicam Ljubljana je eno od redkih mest, ki se lahko ponaša s tem, da ima polne cerkve ne samo pri obveznih službah božjih, marveč tudi ob nezapovedanih praznikih.

Zanimivo je, da večerj skoraj ni bilo mogoče dobiti v Ljubljani pravega cvetja za pokopališče. To pa radi tega, ker je bilo na trgu letos razmeroma prav malo cvetja; zlasti je manjkalo krizan-tem, ki so bile zelo drage in so bile v glavnem razprodane že dan pred Vsemi sveti. To je tem razumljivejše, ker letos ni bilo konkurence z de-že in ne konkurence z zasebnih vrtov.

KINO

22-21

UNION

FO P. KELLERJEVEM romanu „Zima v gozdu“

Hans Knoteck

Viktor Staal

Danos poslednjic

SLOGA

27-30

MILLÖCKERJEVA opereta v najrazkošnejši in scenopriji

Dijak prosiak

Carola Böhm - Joh. Heesters - Marija Röck

Ponavljam na izredno željo občinstva!

MATICA

21-24

Veliki špijanski film napete vsebine

Ana Demidova

„Carjeva svetnica“ Režija KARL HARTL

SYBILA SCHMITZ - K. L. DIEHL

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Kulturni koledar

Ivan Dečko

Dne 3. novembra je umrl v Feldhofu pri Gradcu slovenski politik Ivan Dečko. Usoda slovenske politike je bila v drugi polovici 19. stoletja v rokah duhovnikov in pa pravnikov-advokatov. Ti so usmerjali slovensko politiko po svojem prepričanju, svojih vidikih in neredko tudi po svojih interesih.

Eden izmed teh ljudi je bil tudi Ivan Dečko. Rojen je 9. avgusta 1859 v Središču, gimnazijo je dovršil 1879 v Mariboru, pravo v Gradcu l. 1883 in je l. 1885 otvoril v Celju svojo pisarno. — Bil je urednik »Süddeutsche Post«, poslanec kmet-skega volilnega okrožja Ljutomer-Ormož-Radgona, ustanovitelj Južnoštajerske hranilnice v Celju, trgovske družbe Merkurja, Dijaškega doma v Celju itd. Če se ga danes spominjamo, nočemo ocenjevati njegovega podrobnega dela in ga tudi ne analizirati, v koliko je bilo pravilno in v koliko ne, ampak hočemo predvsem poudariti njegove zasluge za slovenski jezik in slovenstvo.

Če pomislimo te njegove zasluge, moramo ugotoviti, da je Ivan Dečko delal po globokem instinktu pravega slovenskega izobraženca, ki je z vsi silo občutil, da je težje slovenskega problema tudi v popolnem priznanju slovenskega jezika v državnem poslovanju. In če nam more biti ta slovenski politik v čem izglel, nam mora biti v tem prizadevanju: Slovenski jezik mora biti državni jezik t. j. uporabljati se mora v vsem državno-uradnem poslovanju.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, torek, 3. novembra: Hubert.
Jutri, sredo, 4. novembra: Karol.

Lekarne. Nočno službo imajo: mr. Leustek, Resljeva cesta 1, mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič.

DRAMA: Kvadratura kroga. — Premijerski abonma.

OPERA: Ples v maskah. — Red A.

UNION: Ivje.

MATICA: Ana Demidova.

SLOGA: Dijak prosjak.

Peovski zbor Glasbene Matice prihodnja skupna vaja vsega zbora se vrši v četrtek, dne 5. novembra ob 20. uri.

Mladinski telovadni tečaj za otroke od 3. leta starosti dalje se vrše v prenovljeni telovadnici na realni vsak ponedeljek in petek popoldne od 2. ure dalje, ločeno za dečke in deklice. Tudi te tečaj vodi strokovnjak za telesno vzgojo ter so otroci pod strogim nadzorom. V tečaju se sprejemajo tudi otroci, ki imajo slabšo telesno držo, pomanjkljivo gibčnost, preobilno težo itd. Za povsem normalno razvite pa se uporablja vezbanje po sistemu, da se mlad organizem kar najbolj utrudi in izveža po načelu harmoničnega razvoja duha in telesa. Vsi tečajji so pod nadzorom drž. higijskega zavoda.

Mestni gospodarski urad se preseli iz magistratskega poslopja dne 5., 6. in 7. novembra 1936 in se v teh dneh za stranke ne bo uradovalo. Od ponedeljka, dne 9. novembra 1936 dalje pa posluje mestni gospodarski urad v novih prostorih Bethovnova ulica št. 7. I. in II. nadstropje.

Polovična vozšina za udeležence socialno prosvetnega tečaja in XXXVII. obč. zbora je dovoljena na vseh progah drav. banovine in na vseh vlakih razen orient-express od 3. do incl. 6. novembra. Vse udeležence kupi na vstopni postaji celo vozovnico do Ljubljane in kontrolno karto K 13, ki etane 2 Din. Vozovnice v Ljubljani ne odda, na tečaju oz. obč. zboru naj si da potrditi kontrolno karto K 13 z žigom Prosvetne zveze, da se je tečajja oz. obč. zbora res udeležil. Tečaj se vrši dne 4. novembra od 9 ure popoldne do 6 ure zvečer v verandni dvorani, občni zbor pa 5. novembra ob 9 uri v verandni dvorani. Društva naj svoje delegate na železniško olajšavo opozore. (Odlok M. S. 20.753.)

Prosvetno društvo Trnovo prired v sredo, dne 4. novembra ob 20. v dvorani prosvetnega doma v Karunovi ul. 14 II. Prosvetni večer, na katerem bo imel zanimivo skiptično predavanje prof. Jan-ko Mlakar »O tirolskih gorah«. Predavanje bodo pojasnjevale številne skiptične slike. Vabimo vse člane in prijatelje k obilni udeležbi. Odbor.

Zivljenje v Kamniškem domu se oživlja. — V četrtek, dne 5. novembra ob 8. uri zvečer pride zopet med nas priljubljeni predavatelj g. profesor Janko Mlakar, ki nam bo opisal svoja doživljanja po »Tirolskih gorah«. — Predavanje bo spremljano s krasnimi skiptičnimi slikami. — V soboto 7. ob 8. uri zvečer in nedeljo 8. novembra ob 4. uri popoldne pa bomo videli krasno in globoko socialno dramo »Boštjan s predmetja«, ki jo vprizori Mladinska zveza JSZ pod režijo g. V. Kolenca.

Kralj z neba — božična igra, sedem znamenj ob času rojstva Kristusa Kralja — na podlagi evangelija in tistega časa, napisal Edvard Gregorin, cena neznanemu izvodu 15 Din. naročila sprejema Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. — Delo je izredno posrečeno, polno silnih dramatičnih prizorov, ki bo nedvomno obogatilo našo odrsko književnost. Je odobreno tudi od tukajšnjega knezoškofijskega ordinarijata in je primerno poleg tega še kot čtivo, ker prikazuje bogato na notranji poglobitvi čas, razmere in ljudi tiste dobe, ko je svet pričakoval našega Odrašenika. Jasnno sta izoblikovana — kraljestvo sveta in kraljestvo nebes. Snov je izoblikovana v močnih, pretresljivih prizorih, polnih ustvarjalne domisljije, ki tvorijo veliko dramatično zaokrožitve (Marijino oznanjenje, Slepi gluheci in Herod, Plesavca in Herod, Stari pastir, Oznanjenje Kristusovega rojstva, Kronanje Heroda, Zvezda, Modri molijo Kralja, Umor otročičev, Prikaz in betlehemske mater, Marija, Herodova smrt, Dvanajstletni Jezus v templju). — Gledalški odridi bodo sprejeli to božično igro gotovo nadvse dobrodošlo, ker je njena uprizoritev na vsakem večjem odru lahko izvedljiva. Priporočamo!

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Torek, 3. novembra: »Kvadratura kroga«. Premijerski abonma.

Sreda, 4. novembra: »Tudi Lela bo nosila klobuk«. Red Sreda.

Četrtek, 5. novembra: »Konjeniška patrola«. Red Četrtek.

Petek, 6. novembra ob 15. uri: »Kralj Lear«. Dijaška predstava. Cene od 5 do 14 Din. Izven.

Sobota, 7. novembra: »Kvadratura kroga«. Izven.

OPERA

Začetek ob 20. uri

Torek, 3. novembra: »Ples v maskah«. Red A.

Sreda, 4. novembra: »Hoffmannove pripovedke«. Gostuje g. Marjan Rus, član zagrebske opere. Premijerski abonma.

Četrtek, 5. novembra: »Pod to goro zeleno...«. Red B.

Petek, 6. novembra: Zaprt.

Sobota, 7. novembra: »Botra smrt«. Premijerski abonma.

Premiera duhovite in zabavne Katajeve komedije: »Kvadratura kroga« se bo vršila v torek, dne 3. t. m. za premijerski abonma. To delo ima za snov sodobno življenje v Sovjetski Rusiji. Igra je rahlo satirana, navdahnjena s humorjem ter dokazuje, da nobena teorija ni zmožna spremeniti človeškega bistva, ki živi po samostojnih zakonih. Izborna situacija in besedna komika ter originalni dialogi med dvema mladima zakonskima paroma, ki se nasele v svet stanovanjske krize v eni sobi, dajejo delu komično noto. Sodelovali bodo: Danilova, Severeva, Sancin, Stupica, Jerman in Potokar. Režiser inscenator: ing. Stupica.

Mariborsko gledališče

Torek, 3. novembra ob 20: »Prva legija«. Red A.

Sreda, 4. novembra: Zaprt.

Spor radi hodnikov v Mariboru

Po krivdi prejšnje občinske uprave je občina ob 150.000 Din

Maribor, 1. septembra.

Mariborčani in posebno hišni lastniki na Aleksandrovi cesti in v sosednjih ulicah so jako zadovoljni, da jim je mestna občina mariborska v letih 1931 do 1935 moderno uredila Aleksandrovo cesto in razširila hodnike, tako da so pridobile posebno trgovske hiše na vrednosti.

Spor pa je nastal, ko je bilo treba razširjen hodnikov plačati.

Do 16. dec. 1931 in na podlagi starega gradbenega reda za vojvodino Stajersko, so bili lastniki hiš dolžni napraviti pred svojimi poslopji hodnike v širini 2 metrov.

Ko je 16. dec. 1931 stopil v veljavo novi gradbeni zakon, je dal občini pravico narediti kolovoze in hodnike ter imajo v smislu § 123 tega zakona lastniki hiš, ki mejijo na hodnike, dolžnost, povrniti občini dejanske stroške za napravo hodnikov v ulicah, določenih s posebnim regulacijskim načrtom.

Prejšnja mestna uprava je že leta 1929 najprej sklenila, da se imajo razširiti hodniki na 3 metre širine in je ta sklep postal pravomočen. Razen tega je sklenila regulacijo Aleksandrove ceste, kakor tudi sosednjih delov, to je Meljske ceste in Sodne ulice ter se je pri tej regulaciji predlagala razširitev posameznih hodnikov na Aleksandrovi cesti na 5 m, oziroma na 4 m, drugod pa v smislu sklepa iz leta 1929, na 3 metre širine.

Ta načrt je dobil odobrenje ministrstva skoraj istočasno z uveljavljanjem gradbenega zakona decembra meseca 1931.

Regulacija Aleksandrove ceste in sosednjih ulic se je izvršila na podlagi tega odobrenega načrta in so se v tem smislu razširili tudi hodniki.

Iz previdnosti je prejšnja občinska uprava izzvala tudi še sklep mestnega sveta od 25. maja 1934, s katerim se je določila širina hodnikov na

4 m na stroške hišnih lastnikov in tudi tozadevno formalno ni bilo ugovora.

Končno je prejšnji občinski svet v zvezi z novim gradbenim zakonom izdal poseben pravilnik o napravi in vzdrževanju hodnikov 16. aprila 1935 ter v tem pravilniku še enkrat določil, da se hodniki na stroške hišnih lastnikov-mejašev lahko razširijo do 5 m in sicer tako, da imajo hišni lastniki-mejaši plačati efektivne izdatke te naprave, mestna občina pa trpi stroške vzdrževanja.

Ta pravilnik je bil od banske uprave odobren. Na tej podlagi je prejšnja mestna uprava zahtevala od hišnih lastnikov efektivne stroške, in sicer v hišni višini, ki bi bila nastala, če bi se bile naprave izvršile naenkrat, torej v manjšem obsegu, kakor jih je mestna občina mariborska plačala.

Večina hišnih lastnikov-mejašev se je proti tej odredbi pribožala na bansko upravo, ki je pa pribožbe zavrnila. Hišni lastniki so nato vložili tožbo na upravno sodišče in dosegli, da je upravno sodišče vse te plačilne naloge razveljavilo.

Upravno sodišče se je poslavilo na stališče, da postopanje prejšnje mestne uprave formalno ni bilo pravilno. Prejšnja mestna uprava bi bila morala najprej napraviti pravilni regulacijski načrt, ki bi moral imeti podrobna določila o cestah, ulicah in hodnikih, in bi se bil moral prvi vršiti pri občini predpisan natančen postopek.

Končno pa bi se bila morala odločba občinskega odbora predložiti ministrstvu za zgradbe v odobrenje, kar se vse ni zgodilo.

Upravno sodišče smatra torej, da je bilo zgoraj opisano postopanje prejšnje mestne uprave nepravilno in pomanjkljivo, in se bo morala zaradi tega sedanja občinska uprava odločiti, če skuša še naprej zastopati nazirane prejšnje mestne uprave s tem, da se priboži na Državni svet, ali pa, da za tozadevne stroške, ki znašajo gotovo preko 150.000 Din, najde kako drugo kritje.

Katasterska uprava v Dolnji Lendavi

Dolnja Lendava, 1. novembra.

Izmed potreb, ki so se najbolj vidno in jasno izražale v narodnem in gospodarskem življenju v našem kraju, je bila v prvi vrsti potreba katasterske uprave v lendavskem kraju. Ker postaja to vprašanje sedaj dejstvo in se bo v najkrajšem času katasterska uprava v Lendavi odprla, poglejmo nekoliko v ozadje tega vprašanja! Takoj po prevratu se je celokupno upravno življenje preneslo v Mursko Soboto, prav tako je bil premeščen tudi urad za zemljištevstvo, kjer se je vsa ta leta tudi nahajal. Z ozirom na dejstvo, da se je v Slovenski krajini udomačil problem delovanja v razkosanosti zemlje, ker se dedičev ni moglo izplačevati z gotovino, je postajalo vedno zemljiščno vprašanje težak problem tako za katastersko upravo v Murski Soboti kakor tudi za davčno upravo v Dolnji Lendavi. Delitev posestev se je izvrševala že pod Madjarsko in so se mnoge zemljiščne zadeve zamotale tako, da je mnogi posestnik moral plačevati davek bodisi za davčno upravo, bodisi za Vodno zadrugo svoj prispevek za vse pokolenje nazaj, ko že zdavnaj ni imel nobene koristi od zemlje, ker se je zemlja radi delitve že zdavnaj prenesla na prve, druge ali tretje dediče, davek pa je osel na njegovem imenu. — Druga točka tega problema pa je bila ta, ker se

je izvršila izmera vsega ozemlja po geometrih leta 1865—1870. Zaradi tega se je v mnogih ozi-rih zemlja oziroma stanje vasi in posestev popolnoma predrugačilo ali popolnoma spremenilo bodisi zaradi naglega porasta vasi kakor tudi zaradi naraščanja prebivalstva. Znano pa je, da naš človek tako zelo rad postane samostojen, pa četudi nima več zemlje kot en oral in leseno hišo. Zaradi tega bi bila po osvobojenju takoj nujna nova izmera vse Slovenske krajine, kar se pa iz neznanih razlogov ni zgodilo. Zato pa je bila akcija, ki jo je pričel bivši narodni poslanec g. Klekl in jo je nadaljeval sedanji poslanec g. dr. Klar, pri ljudstvu zelo dobro sprejeta in tudi podpirana. Stanje posestev se bo moralo končno urediti po sedanjem stanju, da se ne bo ljudstvo vedno pri- toževalo v zemljišknih vprašanjih še dalje. Po- sebno to je važno z ustanovitvijo katastralne uprave v Lendavi, da ljudstvu sedaj ne bo treba hoditi več po tozadevna pojasnila v Mursko So- boto, s čimer je bilo toliko izgube časa in in ne- zadovoljstva. Upamo, da se bo mogla sedaj iz- vršiti vsaj deloma nova izmera, kar bo vsakomur velik doprinos za naše gospodarsko življenje in bo tudi pripomoglo k temeljiti konsolidaciji naših razmer in k povdigu nacionalne zavesti našega življa ob najsevernejših predelih slovenskega ozemlja.

Agrarna zemlja v Slovenski krajini

Dolnja Lendava, 2. novembra.

Eno najvažnejših vprašanj zadnjih desetletij je bilo pri nas brezpogojno vprašanje agrarne zemlje. Tam, kjer so včasih gospodarili grofi in knezi, so sedaj gospodarili sami kmečki ljudje. Tako je nastala popolnoma nova vas Mostje pri Lendavi in istotako je zrastle vas kolonistov na južnem delu Lendave, kjer so se naselili tudi Primorci. Vsekakor sta ti dve vasi bili v nacio- nalnem pogledu zelo uspešni akciji, ker sta zrastle sredi madžarskih vasi oz. krajev blizu meje. Zemlja je delno plačana oz. se odplačuje. Veliko pa je tudi pri nas take zemlje, ki se je razdelila med agrarne interese, ki pa so imeli že preje ne- kaj svoje lastne zemlje. Zadnje čase so se raz- širile vesti, da izgubijo vsi agrarni interese

zemljo, če jo ne kupijo. Kar se torej tega tiče, je v zakonu dovolj jasno izražena cena zemlje. Nihte ne more prositi za več zemlje kot je do- ločil zakon. Če pa kdo hoče kupiti zemljo in ima za to denar na razpolago, lahko kupi zemljo. Zemlja postane tako njegova last. Ni pa nujno, da bi morali interese zemljo plačati takoj, ali pa se še zadolžiti na račun zakupa agrarne zemlje, ker jo lahko plača, kadar kdo hoče. Po za- konu pripada itak vsakemu odplačevanje te agrarne zemlje za dobo 30 let. Obresti pri 30- letnem odplačevanju znašajo 5%, kar je za naše agrarne interese zelo ugodno. Zato so vse take vesti, da vsakdo zemljo izgubi, ki je ne bi kupil oz. plačal takoj, neosnovane in bo treba proti vsem takim, ki to razširjajo med ljudstvom, strogo nastopiti in jih občutno kaznovati.

Jugoslavija bo igrala za srednjeevropski pokal

V Pragi se je 31. oktobra vršila seja delegatov onih držav, ki igrajo za srednjeevropski nogomet, kot gost pa je bil na seji navzoč tudi podpredsednik JNS dr. Andrejevič. Dr. Andrejevič je predložil spomenico, v kateri je podčrtal, da ima Jugoslavija vse pogoje, da lahko igra za srednjeevropski pokal. Zlasti pa je poudaril izredne uspehe, ki so jih dosegla jugoslovanska moštva na tujih tleh.

Predlog Italije.

Največ debate je sprožil predlog italijanskega delegata, naj se izpremeni dosednji način tekmo- vanja, da bo igralo prihodnje leto za to dragoceno lavoriko šestnajst klubov. Posamezne države naj bi bile zastopane takole: po tri klube bi imele sledeče države: Italija, Avstrija, Češkoslovaška in Madžar- ska, Švica naj bi igrala z dvema kluboma, novi dve članici, ki bi naj bili sprejeti, in sicer Jugoslavija in Rumunija, pa z enim klubom.

Proti temu predlogu so bili zlasti Švicarji in so zagrozili, da odstopijo od tekmovalja, če ne bodo uživali iste pravice kot Italija in druge države. Debatu je sledilo glasovanje, kjer je bil italijanski predlog v celoti sprejet, samo z dvema glasoma proti.

Na podlagi tega bosta igrali torej v letu 1937 za srednjeevropski pokal tudi Jugoslavija in Rumu- nija; obe državi sta sprejeti direktno in ne bo tre-

Četrtek, 5. novembra ob 20: »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. Red B.

Abonentje reda A prejmejo danes zanimivo in uspešno dramo Prva legija, ki se godi v nekem ameriškem jezuitskem kolegiju. Vloga patra Strelskega igra prvič L. Štandeker.

»Ukročeno trmoglavko«, znano duhovito kome- dijo W. Shakespearja, ki v Mariboru še ni bila igrana, uprizore kot prihodnjo dramsko novost v kratkem. Režira J. Kovič, vodilni vlogi igraja Starčeva in Nakrst.

Od tu in tam

160 let je poteklo od ustanovitve gimnazije v Novem mestu. Leta 1736 so jo odprla tamkajšnji frančiškani.

Tudi belgrajska delavska zbornica je dobila svojega komisarja v osebi šefa socialnega oddelka dunavske banske uprave Stevana Majstorovića. Komisar je postavljen menda zato, da bo pregledal poslovanje dosedanjih uprav. Vse skozi so belgrajski delavski zbornici načelovali socialisti, ki sta jih vodila Zivko Topalović in Bogdan Krekić.

V Imotskem je bil v nedeljo velik shod pri- stašev dr. Vlada Mačka, na katerem sta govo- rila tudi dr. Šutej in dr. Pernar. Oba sta naglašala politični značaj občinskih volitev.

Tri mesece zapora je sodišče prisodilo Mehu Radiću, staremu potepuhu in tatu, ker je ob are- taciji potegnil nož in hotel stražnika zaklati. Straž- nik pa je bil toliko oprezen, da se je v kritičnem trenutku umaknil in nož je zgrabil svoj cilj. Sele trije stražniki so nato nasilneža ukrotili tako, da so ga podrli na tla. Toda Radić je bil tako spre- ten, da je potegnil nekemu stražniku bajonet iz nožnice. Tudi to so mu stražniki preprečili.

Plagijatorska afera, v katero sta bila zapele- tena kot toženeč urednik zagrebskega »Večera« in kot tožitelj upravnik etnografskega muzeja Ivan Francić Požežanin, se bo obravnavala ponovno pred kassacijskim sodiščem. Kakor znano se je pri razpravi uredniku »Večera« posrečilo dokazati očitke, da je ravnatelj svoja radijska predavanja enostavno krade od tujih znanstvenikov.

Na dan Vseh svetih so zabeležili v Zagrebu kar tri manjše potrese. Dognali so, da je bilo njih središče nekako 10 kilometrov od Zagreba proti Zagrebski gori. Znanstveniki pravijo, da je Za- grebska gora prav za prav neko potresno središče, ki leži omenem na črti Zagreb—Ljubljana. Ta črta je podaljšek one iz Neaplja in doživlja zelo pogosto- krat potrese.

Prižigalniki so se razmnožili tudi v Zagrebu. Tihotapstvo s tem blagom je cvetelo, bavili so se z njim večinoma, kakor pri nas, krošnjari. Poli- cija pa je kontrola nad temi posli postrojila in eta ti kaj kmalu padla v roke dva glavna trgovca z vžigalniki.

Delavci lesne stroke so se zbrali v Sarajevu na svoje zborovanje in so ugotovili, da se razmere na lesnem trgu zboljšujejo, istočasno pa se polo- žaj delavstva poslabšuje. Podjetniki se vse preveč oprijemajo prakse, da svojim delavcem plačujejo nadure, delavstvo pa v velikem številu čaka na delo. Zato se bodo tudi lesni delavci borili za strogo izvajanje 8-urnega delavnika.

Tudi tihotapstvo s cigaretnimi papirčki cvete. Oblasti so v Sarajevu zalotile tihotapce, ki so spravljali papirčke v mesto na prav originalen način. Dnevno so prihajale v Sarajevu velike in nabasane košare fig iz Metkovića in bližnje oko- lice. Financarjem se je pa le nekaj sumljivo za- zdelo in so začeli premetavati fige. Ko so prišli do dna, so našle še nekaj, namreč cigaretna pa- pirčke, ki so bili italijanskega izvora. Da so za- čeli finančni organi preiskovati, je bil vzrok ta, da je tako številne pošiljke fig prejemal neki brivec v Sarajevu.

Čez štirinajst dni bo monopolska uprava za- čela od pridavalcev odkupovati tobak. Prvi je na vrsti hercegovecki, za njim pa drugi. Letošnji pridelek je bil precej velik in dober. Poznan pa je hercegovecki tobak kot najboljši in ga pošiljajo velike količine tudi v inozemstvo. V ta namen mo- nopska uprava izboljšava tudi večino skladišč in shramb tobaka.

Zagrebski Gradjanski se pripravlja na poto- vanje v Anglijo. Velike težave pa mu prizadeva sestava moštva. Klub nikakor ne more vzeti s se- boj tiste igralce drugih klubov, ki bi jih najraješi.

Kitajski bogataš s številnimi milijoni je po- stal Hugo Lustig iz Prekmurja. Do konca svetov- ne vojne je bil častnik avstrijske armade, pa se je znal preriti do takega vpliva v armadi, da je o mnogem kar odločeval. Poznali so ga kot ta- jinstvenega človeka, ki ga niso mogli nikdar raz- kriti. Takoj v začetku je prišel v vojno minist- rstvo na Dunaju ter vodil oddelek za nabavo euro- vin, ki jih je potrebovala armada. Tudi tu je bil zelo vpliven. Takaj si je pridobil veliko premo- ženje. Postal pa bi kmalu žrtev svojega bogastva, kajti bil je obtožen korupcije in devet mesecev zapora. Pa se je le rešil, obenem pa je rešil tudi vse svoje večmilijonsko premoženje. Po vojni jo je potegnil v Berlin in si zgradil dolgovrsto pa- lač. Ko pa je nemška vojna misija odšla na Ki- tajsko, da organizira kitajsko vojsko, se ji je pri- družil tudi Lustig. Tu je postal zastopnik nekate- rih vojnih tovarn. Denar se je začel etekati v nie- gove žepe. Sklenil je, da bo ostal s svojimi mili- joni kar na Kitajskem.

Stavka v tekstilnih tovarnah »Tivar«, ki je bila pred nekaj meseci, se je nazadnje zaključila s kolektivno pogodbo, ki je zanjo posredovala zveza hrvatskih delavcev, delavska podorganizaci- ja mačkovskega gibanja. Te dni je potekla ta po- godba, vendar jo nobena od strank ni odpoveda- la in se je zato avtomatično podaljšala. Tovarna je pri tem sprejela neke izpopolnitve, ki so jih predlagali delavci. Nekaterim vrstam delavstva so bile mezde povišane. Podjetje se je obvezalo, da bo delavcem tudi letos izplačalo božične na- grade, le da bodo letos za 5000 dinarjev višje.

Prav zagoneten morilec je kmet Jurij Miča- nin, ki je moral odsedeti že precej ječe, ker je ubil najprej svojo ženo, pozneje pa je ubil še ne- kega moškega. Povrnili se je iz zapora, pa se k svoji drugi ženi ni vrnil. Žena je bila hudo rado- vedna, kaj naj bi pomenili dve pismi, ki ji jih je pisal mož še iz zapora in ji naročil naj za njegov povratek pripravi veliko zelja, ker da bo veliko mesa, zraven pa še krsto. Sčasoma je postala za- skrbljena, kajti vsebina pism se ji je zdela vse preveč tajinstvena. Jurij je pozval potem svojo ženo na občino, da bi se tam domenila o bodočno- sti. Ko je žena prišla, sta se nekaj časa prav do- drovoljno pogovarjala, dokler ni Jurij nenadoma svojo ženo objel in poljubil, istočasno pa potegnil nož in ga ženi zasadil v hrbet. Žena je težki rani podlegla. — Jurij je pa krvav nož potem obilnil. Zaradi tega zločina je bil pred sodiščem sedaj ob- sojen na dosmrtno ječo. Pa s svojo kaznijo ni bil zadovoljen, zahteval je, da ga obsodijo na smrt. Zaenkrat mu sodišče tej želji ni ustreglo.

Naročajte in širite

„Slovenski dom!“

Danes voli Amerika svojega predsednika:

Roosevelt ali Landon?

Amerika pogosto vzvalovi, toda le na vsako štiri leta nastopi čas, ko se razgiba vse. Vsaka štiri leta so namreč volitve predsednika države. Pred štiri leta so Amerikanci izvolili za predsednika Roosevelta, predsednika demokratske stranke. Pred njim je bil za predsednika izbran republikanski kandidat Hoover. Danes pa izbirajo Amerikanci v glavnem spet med kandidatom teh dveh velikih političnih strank, med dosedanjim predsednikom Rooseveltom in republikanskim kandidatom Landonom. Volivna borba je vroča in težka. Volivci imajo težko odločitev in prav tako težko izbiro, kajti volilna agitacija ni poznala obzirov v nobeni stvari, drug drugemu so si nasprotniki izpodbijali zasluge in programe z vsemi sredstvi.

Šest kandidatov

Dejstvo je namreč, da manjka nasprotnikom kapitalizma v Ameriki pravih načel in načrtov ter ne morejo postaviti nobenega svojega programa, ki bi upošteval načelo proste trgovine in zraven z učinkovitimi sredstvi zajezil val s svobodno trgovino neposredno povezanega kapitalizma. Na današnjih volitvah nastopa tudi komunistični kandidat Carl Browder, ki je bil prej učitelj in bорец proti vojam. Tudi socialisti so postavili svojega, namreč mizarja Johna Aikena. Iz delavskih vrst je prišel tudi kandidat Norman Thomas, katerega pa je postavila stara socialistična stranka. Vendar pa vsi ti kandidati nimajo nikake nade na uspeh, niti na delen uspeh ne. Leta 1932 so vse te stranke zbrale komaj okrog milijon glasov. Njihove nade pa so letos prav gotovo manjše, ker kandidira tudi sedanjí predsednik Roosevelt. Roosevelt je izvedel v času svojega štiriletnega predsednikovanja veliko delo, od socialistov je povzel vse tisto, kar se je dalo v ameriških razmerah porabiti in izvršiti.

Rooseveltove New Deal obstoje namreč v tem, da je v nasprotju s prejšnjimi predsedniki ter njihovimi nazori smatral državo za odgovorno, da se njenim državljanom dobro godi. Odločil se je za načrtno gospodarstvo. Toda to gospodarstvo mu ni šlo povsem izpod rok, ker je vrhovno sodišče v Washingtonu velik del njegovih ukrepov proglasilo za protustavne in jih zato razveljavilo. Zaradi tega Roosevelt v sedanjí volilni borbi ni več stopal pred ljudi toliko s svojim programom, kakor z dejstvi ter dejanji, ki jih je izvršil v štirih letih svojega predsednikovanja. Dejansko so se razmere v Ameriki od časa, ko je Roosevelt prevzel vlado od prednika, republikanca Hooverja, znatno spremenile na boljše. Do bodo velike mase Amerikancev glasovale zanj prav zaradi tega, je več kakor gotovo.

Po porazu - spet zbrani

Toda republikanci, ki so bili po porazu leta 1932 razbiti in politični povsem iz vplivnega položaja v kongresu, so se kmalu spet zbrali in začeli svojo agitacijo. Njihovo glavno udarno geslo je brezposelnost. Poudarjajo, da je brezposelnost kljub velikim žrtvam države za javna dela — 25 milijard dolarjev — še vedno velika. 11 milijonov delavcev čaka na delo. Kandidat te stranke Landon, guverner v državi Kansas, spada v zmerno kapitalistično krilo republikancev in je v načelu za Rooseveltove socialne reforme, čeprav poudarja, da nasprotuje načinu izvedbe. Cilj republikancev je prav za prav povratek k stari razmeram, k brezmočnosti centralne vlade napram posameznim državam, za svobodno konkurenco v trgovini, dejansko torej za povratek v kapitalizem v njegovi najčistjši obliki.

Pater Coughlin maje Roosevelta

Veliko je v Ameriki posestnikov, ki se boje zadolžitve države in seveda še bolj prevelikih davkov, ki bi se iz prezadolžitve rodili. Vendar pa njihovo število ni tako veliko, kakor onih, ki davkov sploh ne plačujejo in onih, ki jim vse reforme še niso naklonile histega, kar so od njih pričakovali. Ti nezadovoljniki so si izbrali za kandidata poslance Viljema Lemkeja. Njihova stranka pa se imenuje Združena stranka. V tej stranki so se znašli pristaši znanega palra Coughlina, torej voditelja znane stranke socialne pravičnosti. Zraven so tudi pristaši usreljenega senatorja Longa, pristaši znanega socialnega pisatelja Ublona Sinclaira, potem pristaši dr.

Tawnsenda, ki propoveduje svoje načrte, po katerih naj bi vsak 60-letni Amerikaneec dobil od države pokojnino. Najmanjše število med temi pa tvorijo farmerji, ki so svoje čase volili Lemkeja.

V tej Združeni stranki je torej veliko stranic in tudi toliko različnih gesel, in če človek verjame govornikom, potem se kar s trdnostjo da reči, da bodo potegnili 10 milijonov volivcev in izvolili svojega predsednika. Toda brez ozira na dejstvo, da 10 milijonov glasov še ne zadostuje za izvolitev predsednika, je res, da ta stranka nima

Bombe pri gašenju petrolejskih požarov

Na prometnih cestah blizu petrolejskih ležišč v Ameriki in tudi na Angleskem zagledate pogosto čuden z bleščetimi cinoberskimi barvami, preplešan voz. Kdor je v tistih krajih vozil, bo na mah vedel; kaj mu je pri tem storiti. Tista kričeča barva pomeni:

»Pozor! Smrtno nevarno!«

in potnik na cesti, bodisi da je pešec ali motorist, jo bo bliskoma zvil pred čudnim vozom v stran, na bližnje polje. Domačin ti bo na vprašanje ročno odvrnil, da tisti vozovi prevažajo »čorbo« in sicer čorbo za take vrste, ki jo kemiki imenujejo nitroglicerini. To je silno nevarno razstrelivo, ki ga v petrolejskih najdiščih rabijo za gašenje požarov, ki v njih često izbruhnijo. Nitroglicerini, ki ga v vsakem petrolejskem ležišču rabijo po več ton na dan, je zaprt v pločevinastih skatlah, ki stoje na vozu vsaka zase v svojem predalu. Vsak predal ima gumaste robove, da tovor pri odskakanju voza preveč ne trpi in ropoče. Taki tovorni avtomobili vozijo samo ponoči in sicer po najbolj samotnih in neobljuden krajih. Prevažanje takega tovara spada med najbolj nevarna dela na svetu, zato na čudno, da so vozniki čorbe sijajno plačani. V londonskih listih čestito berete oglaš:

»Iščemo izkušenega prevoznika čorbe. Mesečna plača 120 funtov. Mnogo prostega časa. Povprečna dnevna vožnja samo 25 milj. Oglasite se osebno.

Ali ni to v današnjih časih gospodarske krize kraljevski plača? Tisoč d'inarjev na dan! V nekaterih letih morete biti milijonar! Res, lepo zvonec taki oglasi. Navzlic temu pa ne najdemo temu primerno številnega odziva. Voziti čorbo namreč pomeni: stati z eno nogo neprestano v grobu. Vsaki peti prevoznik nitroglicerina je namreč vsako leto praviloma zapisan smrti. Čorbarji so glede umrljivosti na prvem mestu. Pa tudi tisti, ki se jih je nagla smrt slučajno izognila, ne morejo dolgo ostati pri svojem delu. Neprestana živčna napetost in smrtni strah vzameta moč še tako krepkemu človeškemu organizmu. Knezovske plače so potemtakem pri tem poslu samo slepeče večje enodnevnic!

Zborovanje belgijskih reksistov: Pristaši pozdravljajo svojega mladega voditelja Degrella z dvigom rok.

Hollywood, filmski raj in pekel

Tako se po svetu širijo novice in vesti iz zasebnega življenja v filmskem raji Hollywoodu.

Slaba reklama

»So reklamni agenti,« mi pravi Voigt, »ki nam kvarijo posel. To so taki, ki sicer ne razširjajo o svojih varovancih gole resnice, pač pa docela izmišljene zgodbe, ki nimajo ne smisla, ne podlage. Dovoljujejo si še več: zasebno življenje svojih varovancev naravnost izropavajo.

Da vam navedem primer: Ko se je Joane Crawfordova zaročila z igralcem Franchotom Toncem, je tisti večer, ko je bila zaročena napovedana, dobila na svojem domu zbrane vse hollywoodske časnikarje. Zaroka naj bi bila v najozjem krogu. Tako pa sta se filmska zaročenca prvič pojavila med škepetanjem pisalnih strojev in med bliiski magnezijeve luči za fotografiranje. To se imenuje zasebno življenje filmskih zvezd. Kriv ni bil tega nihče drugi, kakor igralkin lastni reklamni agent.

Drugi, žalostnejši vzgled: Režiser Irving Thalberg je na Dunaju iztaknil neko majhno igralko in jo pripeljal s seboj v Hollywood, da bi iz nje naredil zvezdo. Tu so ji takoj spremenili ime in jo krstili za Eno van Berne. Z njenim imenom so delali strahovito reklamo: »Eva van Berne, dunajska Greta Garbo.« Pripominjam, da te igralke na Dunaju ni poznalo niti pet ljudi. Njen prvi film je bila tako grozna polomija, da so revo s prvim vlakom poslali nazaj na Dunaj. Nekaj mesecev pozneje je od žalosti umrla. Siroti! To je bilo zato, ker je vzela hollywoodsko reklamo zares.

Slabo reklamo, seveda, se je za konec pohvalil previdno Voigt in nehal.

»Koliko agentov za reklamo pa je v Hollywoodu?«

»Pet in dvajset je zbranih, od teh jih je pet ali šest nekaj prida. Ti dobivajo od vsakega varovanca stalno odškodnino 100—150 dolarjev na mesec. Le redkokdaj se primeri, da bi en agent mogel skrbeti za več kakor 25 igralcev zaeno.«

Reklamni agenti, filmski bog

Reklamni agent je v Hollywoodu za zasebno življenje filmskih igralcev to, kar je režiser za njihovo javno življenje na platnu. To zasebno življenje ni nič drugega, kakor podaljšek igranega življenja v filmskih delavnicah.

Od listega trenutka dalje, ko se igralec izroči na milost in nemilost agentu za reklamo, se mu mora zaupati ves in do dna. Dolge ure agent preiskuje in ugotavlja, kakšen je značaj njegovega filmskega piščeta. Ko pozna do konca vse podrobnosti njegovega življenja, njegov okus, njegove sanje, potem vse to natančno in do dna prečisti.

»Pri tem človek spozna dobrega agenta,« pravi Voigt. Iz človeškega bitja, ki ga ni drugega kakor meso in kosti, je treba zgraditi reklamno osebnost, ki je v resnici ni, ki pa je na videz verjetna.

V življenju vsakega bitja najdete na tisoče zgodob in anekdot. Toda te zgodbe je treba znati izbirati in docela odstraniti tiste, ki nasprotujejo izmišljeni filmski vsebini, katero skuša ustvariti reklamni agent.

Da se človeku ta obrt posreči, je treba vedeti vse, kar se godi na svetu. Čeprav je reklamno življenje filmskega junaka izmišljeno, se mora vendar jemati z vsem, kar je na svetu trenutno v modi. Če gre za političen prevrat, mora znati junak povedati svoje mišljenje, če se zgodi nesreča, mora biti med prvimi, ki pošljejo denarno pomoč. Če obišče Hollywood profesor Einstein, je treba narediti, da bo gospodična Tainta, ki je bila včeraj še prodajalka pri Woolworthu, spo-

dobro organizacije in so njeni kandidati z nekaj izjemami še malo poznani.

Omeniti pa je treba dejstvo, da se zbirajo pristaši te združene stranke večinoma med bivšimi demokrati. To bi utegnili omajati Rooseveltove nade in s tem pomagati republikancu Landonu. Toda poznavalci trenutnega razpoloženja v Ameriki pravijo, da se zmaga Roosevelta ne da osporavati, vendar pa bo manjša in ne tako veličastna, kakor je bila pred 4 leti. Tega dejstva se zavedajo tudi demokrati in so zato v agitacijo spravili vse, puljo se za vsak glas. Ze dva milijona glasov, ki bi jih združena stranka dobila za svojo listo, bi utegnili zrušiti Roosevelt. S tem pa bi združena stranka dosegla prav nasprotno, ker bi prihod republikanskega predsednika pomenil ojačenje načel, proti katerim se prav ta stranka žolčno bori.

Čorbarjev tovariš - močerad z bombami

Dokler kemiki ne bodo iznašli varnejšega sredstva za gašenje petrolejskih požarov, kakor je nitroglicerini, bo povpraševanje po prevoznikih čorbe vedno živahno. Saj nobenega večjega požara za zdaj ni mogoče zadušiti drugače kakor s pomočjo nitroglicerinskih bomb. Ljudi, ki opravljajo to po nevarnosti drugo delo na svetu, imenujejo v prostem pouličnem žargonu »močerade z bombami«. In res so ti ljudje povsem podobni naravnim močeradom. Na sebi imajo obleko iz azbesta, ki jim pokriva telo in glavo. Samo za oči sta v obleki dva razporka, iz katerih se bliskajo močni barvastii naočniki. V taki obleki se plazi močerad ure in ure po trebuhu proti gorečemu žrelu. Privezan s kovinsko žico za velik steber se previdno plazi palec za palec po gramoznih in premočenih tleh. Neredkokdaj se izčrpan zgrudi in za hip obstane, pa ga rahlo potegne nazaj žica in spet se plazi naprej do svojega zadnjega cilja. To je tista stena iz peska, za katero plamti peklenški ogenj. Zdaici dvigne močerad svojo roko, vrže bliskovito bombo preko stene in se kot bi trenil sključi in pohuli za steno. Hip nato se zemlja zaziblje od strahovitega poka. Kmalu se razkadi dim, divjajočega plamena ni več in veselo vriskanje napolni podzemlje. Eksplozija nitroglicerinske bombe je povzročila velik vakuum (brezraččen prostor), ki je plamenu vzel možnost življenja.

Pogosto pa močerad zgreši svoj namen. Napaden korak, slučajen jezikček plamena preko pešene stene, neučinkovita bomba — in močerad je končal svojo zemsko pot.

Napisati bi morali celo knjigo, ko bi hoteli navesti vse primere junakaških plazilcev pod zemljo in njihove dogodivščine. Tako se je n. pr. neki Tex Thornton tri dni plazil po trebuhu, da bi dospel do usodne pešene stene, nazadnje pa se je izčrpan od strahne vročine in nečloveškega napora zgrudil. Čuvaj je opazil, da ima še vedno pod pazduho sedem funtov težko bombo, po čemer je sklepal, da mora biti še živ. Previdno in narahlo ga je začel vleči nazaj in posrečilo se mu je, da

Poveljnik straže na švedskem dvoru se vozi pri obhodu — s kolesom.

ga je predramil. Zda pa se je Thorntonu nevedoma odvezala druga bomba in se skozi neko razpoko v steni zakotalila v goreči pekel. Nastala je strahovita eksplozija in ogenj je izginil, kakor bi pihnil. Junaki močerad si je moral deset tednov v bolnišnici popravljati zdravje in je dobil za svoje sijajno delo 3000 funtov nagrade.

Gore plamena

Eden najbolj znanih požarov iz zadnjega časa je tisti, ki je izbruhnil meseca maja leta 1929 v Moreni na Romunskem. Petrolejski vrelec je last neke angleške petrolejske družbe. Požar je divjal dve leti in iz zemlje so bruhali plameni, dim in goreče brunovje kakor iz kakega ognjenika. Na milje in milje daleč naokoli je bil ves okraj poln dima in saj in ljudje v bližnjih dolinah so kakor blazni od strahu begali okoli. Tisti požar je znan pod imenom »svetni ogenj v Moreni«. Požar je zavzel vse večji obseg in inženjerji ga niso znali omejiti. Ko so zaman preizkusili že vse načine gašenja, so nazadnje dobili od neke ameriške družbe dva »močerada«, katerima se je kmalu posrečilo udušiti plamen. Danes so te močerade razlezi že po vseh kontinentih, kjer opravljajo svoje rešilo delo. Najdete jih v džunglah, kjer razsaja mrzlca, v centralni Afriki, kjer je treba uničevati pogubonosne kobilice roje, v slepih puščavah, kjer pometajo strahoviti peščeni viharji, na patagonski obali, kjer cele dneve bučijo viharji od rta Roga, na Sedmih jezerih in v daljni Sibiriji, kadar divjajo gozdni požari.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Torek, 3. novembra: 11.00 Solska ura: Olimpijada nekdanj in danes (Marjan Tratar) — 12.00 Venčki starih in novih napevov (plošče) — 12.45 Vreme, poročila 13.00 Čas, spored, obvestila — 13.15 Jožek in Ježek — 14.00 Vreme, borza — 18.00 Pester spored (Radijski orkester) — 18.40 Vzgoja za socialno mišljenje, čutenje in dejanje (g. dr. Karel Ozvald) 19.00 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila 19.30 Nac. ura: Meštrovičevi kosovski fragmenti (Mašič iz Zagreba) 19.50 Zabavni zvočni tednik — 20.00 Skladbe Paula Linkeja (izvaja Radijski orkester) 21.00 Za odhiti in zabavo (sodelujejo: Pevski tereci Stritar, g. prof. Marjan Lipovšek, Antonovič (kitara), Harsnag (kitara), oziroma manolina) — 22.00 Čas, vreme, poročila, spored — 22.15 Plesna glasba (Radijski jazz).

Drugi programi

Torek, 3. novembra: Belgrad I.: 19.50 Dueti — 20.20 Romunski plesi — 20.30 Simfonični koncert — 22.20 Kavarska godba — Belgrad II.: 19.00 Doljansko jezero (Manevič) — Zagreb: 20.00 Violina — 20.30 Majda Lovšćeva poje — 21.30 Laska glasba — 22.20 Jazz — Dunaj: 20.30 Prenos s Lugana — 22.20 Komorna glasba 23.30 Zabavni koncert — Trst-Milan: 17.15 Plesna glasba — 20.45 Opera — Rim-Bar: 17.15 Komorni koncert — 20.40 Igra — 22.00 Zbor — Praga: 19.30 Opera — 22.35 Plošče — Bratislava: 19.10 Vojaska godba — 19.30 Gledališki včer — 20.25 Vokalni koncert — 21.00 Radijski orkester — 22.30 Slovenske narodne — Bratislava: 20.10 Simfonični koncert — 22.45 Plesna glasba — Berlin-Hamburg: 20.10 Jesenske slike — Bratislava-Lipko: 20.10 Pester koncert — Frankfurt: 20.10 Mozartov koncert — Monakovo: 20.10 Milčekova opera — Uboji Jonatan — Bukarešta: 20.30 Simfoničen koncert.

»Da, Hollywood verjame v svojo lastno reklamo, zato kar od nje živi.«

»In vi morete zmeraj najti novih zgodb in novih anekdot, da vse to lahko vzdržujete.«

»Poglejte,« pravi Voigt, »moje skladišče idej in zgodbic. To skladišče je praktično, neizčrpno.«

Pokaže mi zveznje papirjeve, ki nosijo napise: rodbinske zgodbe, avtomobilske nesreče, dediščine, zgodbe o ljubezni do psov, do živali, do otrok, zgodbe o podobah itd. itd.

»Pravljice, kulise in spet pravljice. Tu, v tem mestu je vse zlagano, vse je komedija, vse je narejenost. Hollywood je bajka o vilah, ki nima konca.

Dan se nagiba h koncu. S čarovnikom, ki je postal moj prijatelj, greva v meslo.

Na ulici se nenadno ustavi in me prime za roko:

»Imam misel. Ali bi radi videli, kako naredimo filmsko zvezdo iz nič?«

»Seveda, kaj rajši kakor to.«

»Dobro, jutri bo na losangeleško postajo prišlo mlado dekle...«

Kako se izdelujejo zvezde

Naslednje jutro me Aubert Voigt odpelje s seboj na postajo.

Iz vagona stopi mlado dekle, ki ima kvečjemu 22 let in je izredno lepo, da mora človek postati pozoren.

»Tu vam predstavljam Betty Hunt,« mi pravi Voigt.

Iz ozadja stopi proti vlakom starejši gospod in Betty se mu vrže okoli vratu.

»Moj stric,« pravi dekle.

Betty Hunt je prišla sem z istim namenom, kakor prihajajo desetletišči ocklet, da bami se vrgla v filmsko karijero. Meče okoli sebe začudene in malo razočarane poglede.

(Dalje.)